

Zdravotní nezávadnost obalů potravin při použití recyklovaných a jiných alternativních materiálů

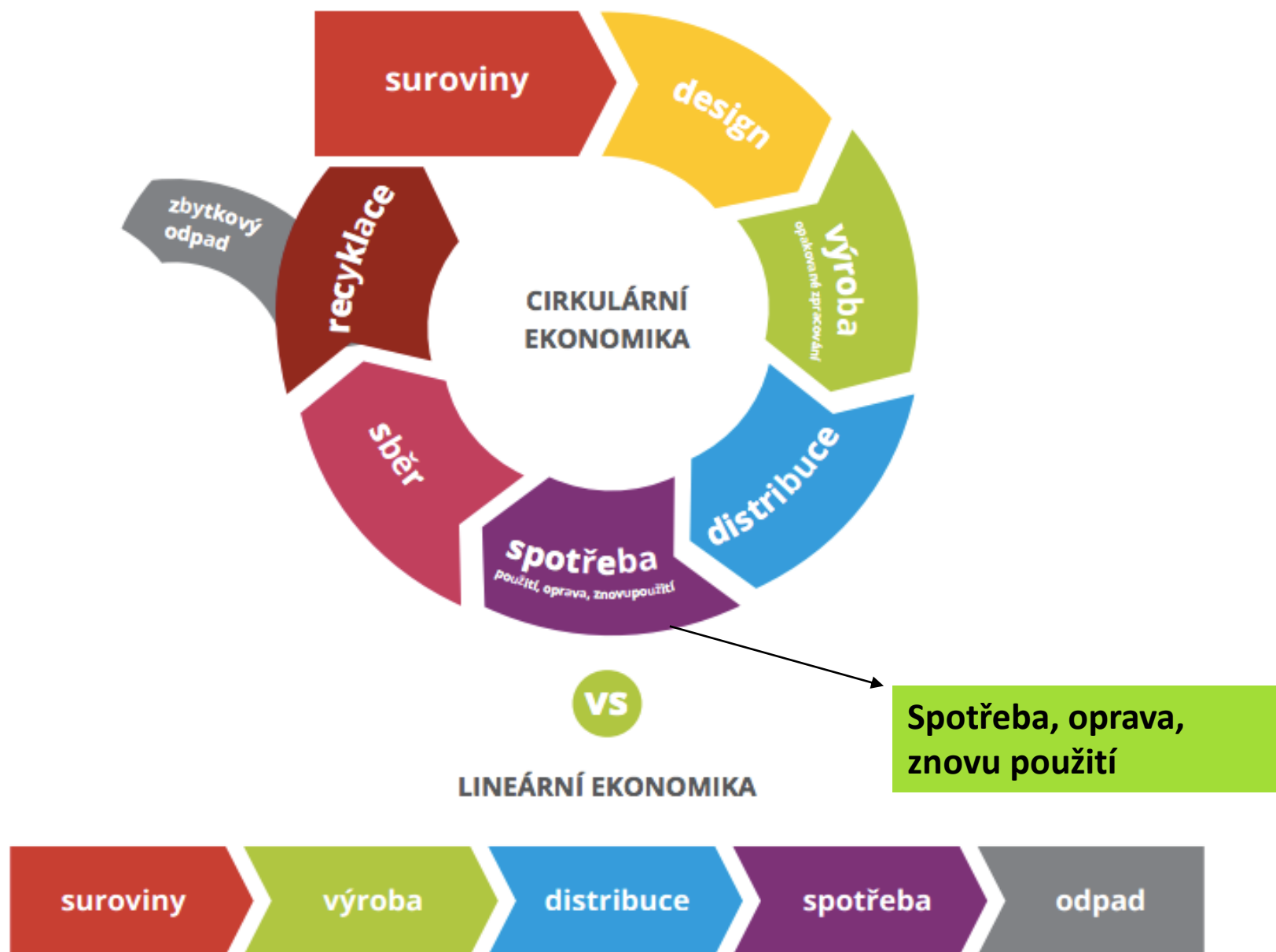

Ing. Jitka Sosnovcová

**Státní zdravotní ústav
Národní referenční laboratoř pro materiály pro
styk s potravinami a pro výrobky pro děti do 3 let**

Konference OBALY 2022, EKO-KOM Hotel Aquapalace, dne 7.4. 2022

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Přechod z lineárního hospodářství na oběhové

Velké množství odpadů pochází z obalů (potravinářské obaly)

- To s sebou nese i snahu přejít při navrhování obalů k udržitelným neboli ekologickým obalům, označovaným také jako „**green packaging**“ („zelené obaly“).
- Při jejich výrobě jsou používány materiály a výrobní techniky vedoucí ke snížení spotřeby energie a ke snížení škodlivých dopadů obalů (odpadů) na životní prostředí.

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Evropská zelená
dohoda

European Commission

What is the European Green Deal?

December 2019
#EUGreenDeal

The European Green Deal is about **improving the well-being of people**. Making Europe climate-neutral and protecting our natural habitat will be good for people, planet and economy. No one will be left behind.

The EU will:

- Become climate-neutral by 2050
- Protect human life, animals and plants, by cutting pollution
- Help companies become world leaders in clean products and technologies
- Help ensure a just and inclusive transition

"The European Green Deal is our new growth strategy. It will help us cut emissions while creating jobs."
Ursula von der Leyen, President of the European Commission

"We propose a green and inclusive transition to help improve people's well-being and secure a healthy planet for generations to come."
Frans Timmermans, Executive Vice-President of the European Commission

93% of Europeans support the Green Deal
93% of Europeans believe it will create jobs
79% of Europeans believe it will improve the environment

Strategie EU
pro chemické
látky

Akční plán pro
oběhového
hospodářství

Strategie EU pro
bezpečnost
potravin

Směrnice EP a Rady (EU) č. 2019/904 o jednorázových plastech

- Směrnice o jednorázových plastech nebo-li „Single-Use Plastics Directive - SUP“).

Obsahuje pravidla a požadavky týkající se plastů na jedno použití **za účelem redukce odpadu (v mořích a oceánech)**, když schválil návrh směrnice o omezení vlivu některých plastových výrobků na životní prostředí

! Plasty !

Termín implementace pro MSs do národních legislativ - do 3. července 2021 (MŽP)

Uplatňování požadavků od 3.července 2021

Některá přechodná období – 3. července 2024

◆ NOVÉ TRENDY A RIZIKA SUP

Směrnice o jednorázových plastech

Směrnice zavádí následující cíle a opatření:

- **zákaz pro vybrané výrobků na jedno použití**, pro které existují na **trhu alternativy**: vatové tyčinky, **příbory, talíře, brčka, míchátko**, tyčinky na balonky, **stejně tak plastové kelímky, obaly na jídlo z expandovaného polystyrenu a na všechny výrobky vyrobené degradovatelného oxo-plastu**;
- **opatření ke snížení spotřeby obalů na jídlo a nápojových kelímků** vyrobených z plastu a specifického označování některých výrobků jak jsou např. hygienické vložky, tampony, aplikátory tamponů, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry;
- **cíl** dosáhnout **90 % separovaného sběru plastových lahví do roku 2029** (77 % do roku 2025) a zavedení **konstrukčních požadavků pro připojení uzávěrů na lahve**, stejně jako cíl **začlenit 25 % recyklovaného plastu do PET lahví** od roku 2025 a **30 %** ve všech plastových lahvích **od roku 2030**.

Zákon o omezení dopadu vybraných plastových výrobků

Předpokládáme, že po schválení zákona parlamentem začne platit zákaz uvádění na trh (po 1. červenci 2021- ještě rok poté ale bude možné doprodávat zásoby).

Vedle zmíněného zákazu přináší návrh výrobcům další povinnosti.

Z pohledu zákazníků jde především o tu, která výrobcům ukládá informovat o správném zacházení s odpady,

Novinkou plynoucí z návrhu zákona bude také povinnost pro výrobce značit výrobky z plastů.

Vláda schválila návrh zákona: Konec zbytečných plastových

Titulky z tisku

odpadů se blíží

Ministerstvo životního prostředí

- Haldy odpadu z jednorázového plastového nádobí nebo plastových kelímků na horké nápoje se začnou tenčit. **Vláda posunula směrem do parlamentu návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků, který převádí do českého práva evropskou směrnicí o jednorázových plastech (směrnice 2019/904 k omezení plastového odpadu v mořích a oceánech a podpoře cirkulární ekonomiky).** Nová legislativa zahrnuje hned několik typů opatření – od úplného zákazu některých výrobků přes omezení jejich spotřeby až po povinné příspěvky výrobců na úklid obcí a měst.
- *„Cílem nového zákona je snížit nesmyslné nadužívání mnoha tisíc tun jednorázových plastů ročně, zejména z fastfoodů a hromadných akcí. Pokud se týká zákazu vybraných jednorázových výrobků, již dnes k nim existuje řada opakovaně použitelných alternativ a ročně tak můžeme uspořit miliony kusů plastových výrobků. Kromě toho třeba také pomůže lidem lépe nakládat s plastovými odpady a obce dostanou příspěvek na úklid veřejných prostor,“* přibližuje zákon ministr životního prostředí Richard Brabec.

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Ekologická řešení balení často zahrnují využití:

- **biologicky rozložitelných materiálů (kompostovatelné, biodegradabilních),**
- **přírodních materiálů**
- **recyklovatelných materiály (homopolymery/monomateriály x vrstvené materiály)**
- **opětovné použití recyklovaných materiálů (př. PET recyklát do PET lahví)**
- **obalů/předmětů opakovaně – přechod z jednorázových výrobků na výrobky pro opakované používání**

které jsou upřednostňovány před materiály, jako byly a jsou dosud používány například klasické plasty či jiné polymerní materiály vyráběné polymerací surovin pocházejících z fosilních paliv.

Ekologické výrobní procesy nabízejí kroky:

- ke **snížení jejich energetického výkonu** a
- ke **snížení emisí skleníkových plynů,**

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Jaké jsou základní možnosti v rámci inovací a naplňování cílů strategie Green Deal x cirkulární ekonomika

- ❑ Nahradit tradiční plasty vyráběné z látek získaných z ropy (petroleum-based plastics) nebo fosilních paliv – z rostlinných vláken – „**bioplasty**“ - na bázi kukuřičného škrobu, cukrové třtiny, řepných řízků, mycelií

- ❑ Využití recyklovatelných materiálů
např. plasty, papír, textil

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

□ Použití biodegradabilních a kompostovatelných materiálů

□ „Alternativní“ přírodní materiály, tzv. „safer“ nebo „eco-friendly“

např. dřevo, bambus, nejedlé části obilnin, různé traviny a části rostlin nebo stromů (palmové, banánové, ananasové listy)

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Ekologická řešení balení často zahrnují:

- využití biologicky rozložitelných (kompostovatelné, biodegradabilních),
- přírodní materiály
- recyklovatelné materiály (homopolymery x vrstvené materiály)
- opětovné použití recyklovaných materiálů (př. PET lahve)
- obaly/předměty – přechod z jednorázových výrobků na výrobky pro opakované používání

kteřé jsou upřednostňovány před materiály, jako byly a jsou dosud používány například klasické plasty či jiné polymerní materiály vyráběné polymerací surovin pocházejících z fosilních paliv.

Ekologické výrobní procesy nabízejí kroky:

- ke snížení jejich energetického výkonu a
- ke snížení počtu emisí skleníkových plynů, které produkují.

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Nové trendy:

Používání bioplastů, recyklovaných a přírodních „bio„x“eco“ materiálů při výrobě materiálů a předmětů určených pro styk s potravinami a s tím i spojená rizika

Bez obalový prodej

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Obal, zejména potravinářský, je nepostradatelnou součástí většiny výrobku.

Obal ve své podstatě musí plnit tři základní funkce:

- ✓ 1. chránit výrobek, který je v něm zabalený, před znehodnocením.
- ✓ 2. tvoří racionálně manipulační jednotku, která usnadňuje přepravu, obchod a manipulaci s baleným zbožím v celém obchodním řetězci.
- ✓ 3. obal je vizuální komunikace a marketing baleného výrobku.

Významnou kategorií obalů jsou právě **potravinářské obaly**.
Jejich **význam** spočívá v tom:

uchovávají a chrání potraviny, →

- Mikrobiální kontaminace
- Chemická kontaminace
- Fyzikální kontaminace

umožňují jejich oběh a nabízení

poskytují spotřebitelům příslušné informace pro rozhodování spotřebitele k cílenému výběru potraviny.

Udržitelnost potravin
versus plýtvání s
potravinami

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Bio-plasty – musí splňovat požadavky EU legislativy pro styk s potravinami – Nařízení EK č. 10/2011 na plasty+ dodatky

- Vstupními surovinami u polymerů založených na **neropné bázi** může být široká škála **rostlinných ale i živočišných produktů**.
- Příprava bioplastů přímo z biomasy, škrobů či tuků zpravidla **nevede k plnohodnotným polymerům**, popřípadě jejich výrobní a zpracovatelské technologie neumožňuje využití současných postupů při zpracování a tváření plastů.
- Vstupní surovina jako například kukuřičný škrob, řepný cukr či jiný zdroj sacharidů je biochemickými postupy – fermentací přeměněna na využitelnou vstupní surovinu, jako je například **kyselina mléčná, glykolová, glykoly, etylen aj.**

Melamin + formaldehyd

Kelímky na teplé nápoje, zejména na kávu

Pesticidy, residua z adhesiv/pryskyřic (fenol, formaldehyd, bisphenoly – PBA, PBS, PBF)

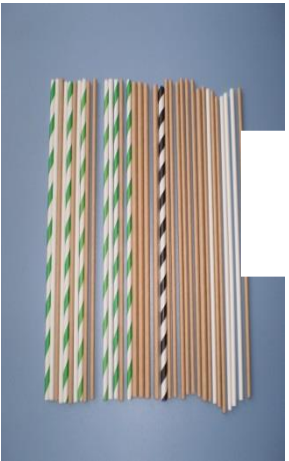

Nádoby pro servírování pokrmů z přírodních produktů palmových např. banánových listů

Bambusové nádoby – jednorázové, pro opakované použití

Brčka – vyrobena z ! papíru !, stvolů obilovin, bambusu, i drčeného bambusu, skla, těstovin....

Melamin + formaldehyd

Jídelní soupravy pro děti

Pesticidy, těžké kovy, mikrobiální riziko (plísňe, toxiny)

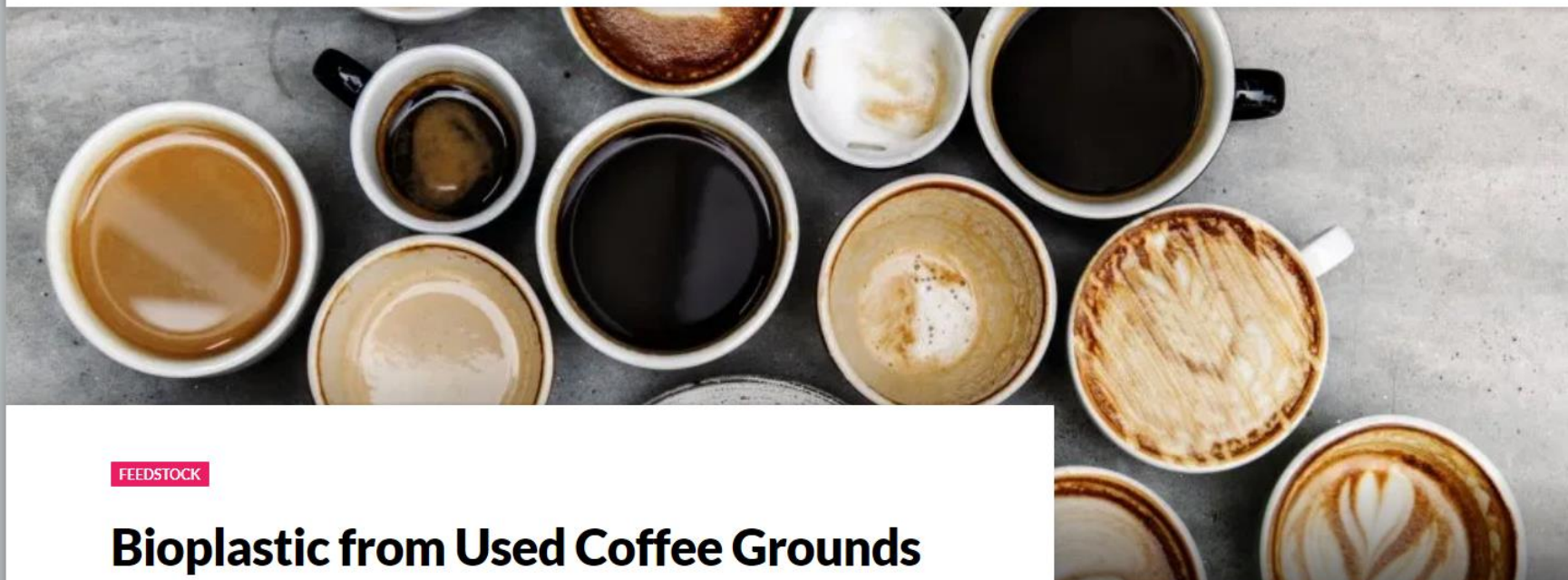
Nádoby z kokosových ořechů

Pesticidy, residua veterinárních léčiv, biocidů , PAU...

Ubrousky s včelím voskem

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

FEEDSTOCK

Bioplastic from Used Coffee Grounds

BY AXEL BARRETT

April 8, 2020

We've been hearing more and more about eco-friendly biodegradable plastics, made from cellulose nanofibers.

Although those fibers are typically harvested from wood waste, new research shows that they could also be obtained from mega-plentiful used coffee grounds

BUY A SUBSCRIPTION HERE!

Subscribe

JOIN THE DISTRIBUTION LIST!

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

◆ OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Nařízení EP a Rady(EU)1935/2004

98% bagasse pulp, waterproof and oil proof agent, 1 % each.

Nařízení EK (EU) č. 10/2011

MO9739-48
LUNCH2GO

Obědová krabička vyrobená z pšeničné slámy (50%) a PP (50%). Víčko z PP má stojánek na telefon.

50% pšeničné slámy + 50 % PP

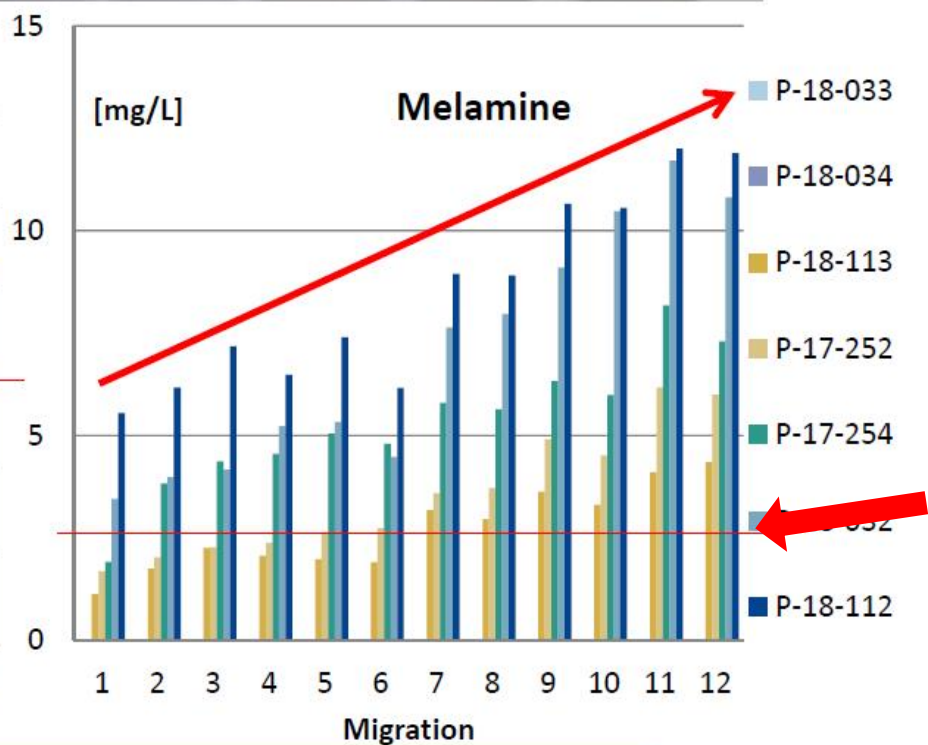
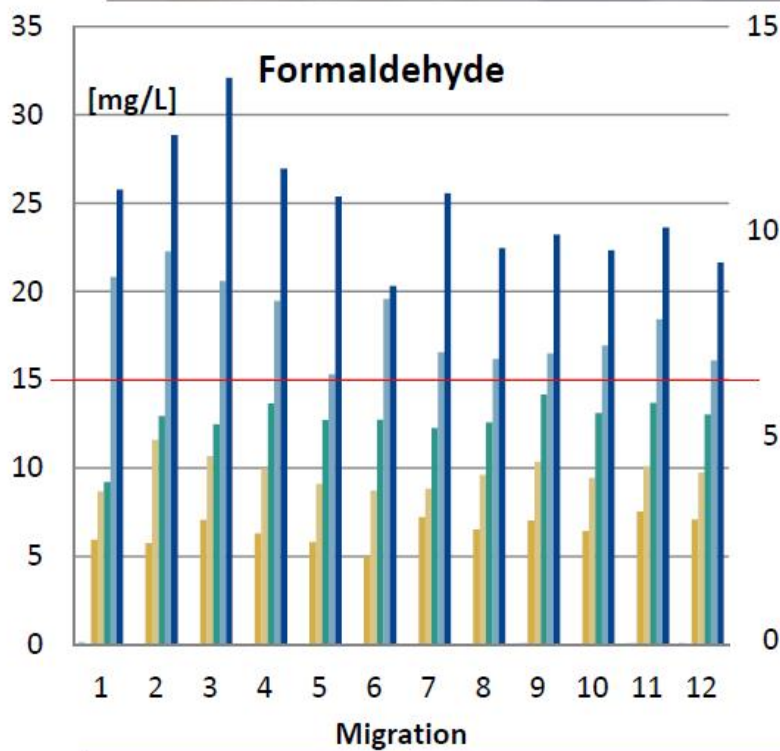

MO6108-01
BRAZIL

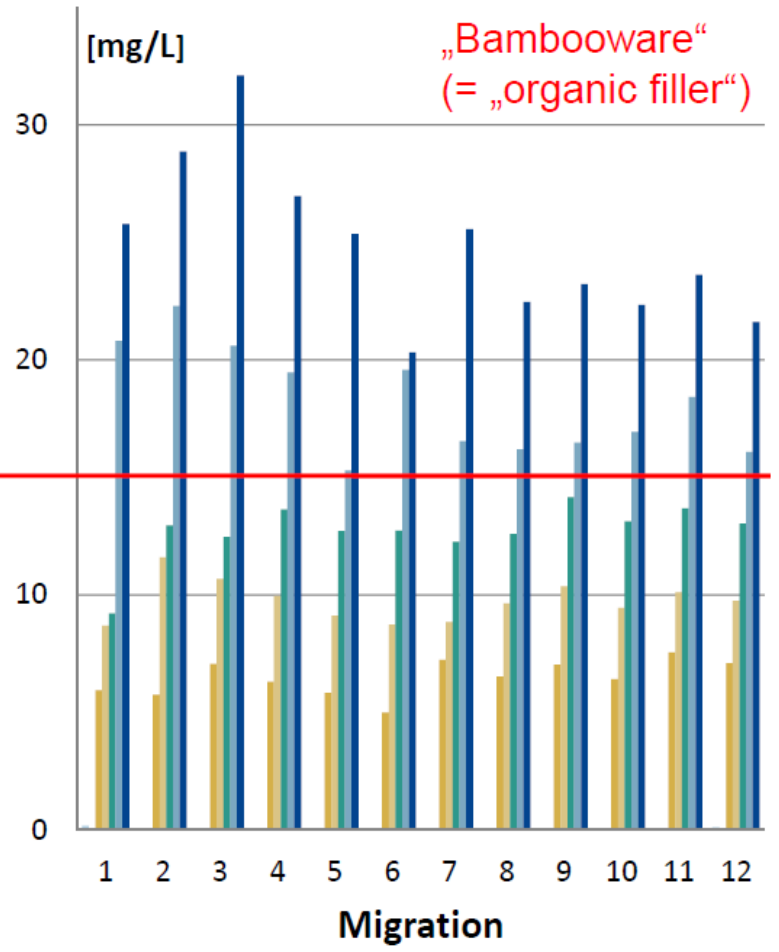
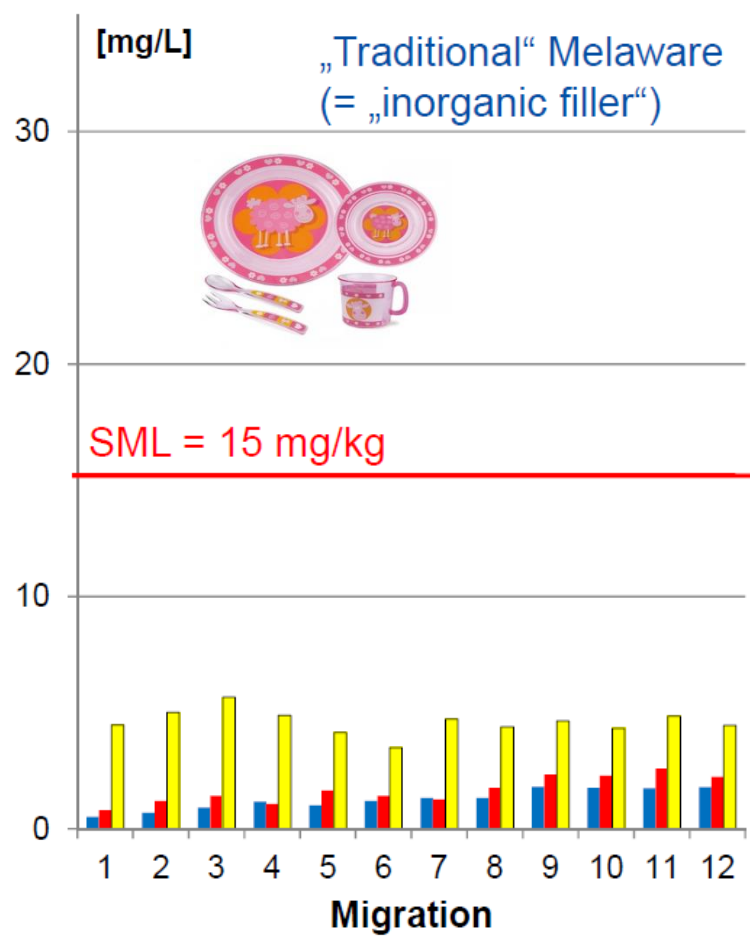
Dvoustěnný pohárek na kávu o objemu 300ml. Materiál 50% kávová slupka a 50% PP.

50% kávové slupky + 50 % PP

Nádobí z „bambusu“

Porovnání nádobí z „klasického“ melaminu x nádobí z „bambusu“

Burger King zvažuje vratné obaly

Obaly budou obíhat v uzavřeném cyklu v rámci platformy Loop, zavedené společností TerraCycle: Host složí zálohu, která mu bude při jejich odevzdání vrácena.

Obaly se nejprve budou vracet ve zúčastněných restauracích, očekává se ale, že platforma Loop časem počet sběren – v restauracích i jinde – zvýší.

Obaly budou před vrácením do oběhu profesionálně vydezinfikovány.

Pro dezinfekci obalů byl vytvořen takový systém, aby každý byl hygienicky očištěn a byl bezpečný před dalším použitím.

◆ POSOUZENÍ ZDRAVOTNÍ NEZÁVADNOSTI FCM

L 338/4

EN

Official Journal of the European Union

13.11.2004

REGULATION (EC) No 1935/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 27 October 2004

on materials and articles intended to come into contact with food and repealing Directives 80/590/EEC
and 89/109/EEC

Nařízení EU č. 1935/2004 je základní legislativním rámcem, který se vztahuje na všechny materiály a předměty, které přicházejí do styku s potravinami

Definuje FCM a stanovuje základní požadavky (článek 3 nařízení):

- ✓ **nesmí ohrozit lidské zdraví**
- ✓ **nesmí způsobit nepříjemnou změnu ve složení potravin**
- ✓ **nesmí způsobovat zhoršení organoleptických vlastností potravin**

Plasty a výrobky z nich

II

(Nelegislativní akty)

NAŘÍZENÍ

NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 10/2011

ze dne 14. ledna 2011

o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

- (2) Toto nařízení je zvláštním opatřením ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení (ES) č. 1935/2004. Toto nařízení by mělo stanovit zvláštní pravidla pro bezpečné používání materiálů a předmětů z plastů a zrušit směrnici Komise 2002/72/ES ze dne 6. srpna 2002 o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami (2).

NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 10/2011

ze dne 14. ledna 2011

o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami

(Text s významem pro EHP)

(Úř. věst. L 12, 15.1.2011, s. 1)

Ve znění:

Úřední věstník

		Č.	Strana	Datum
► <u>M1</u>	Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 321/2011 ze dne 1. dubna 2011	L 87	1	2.4.2011
► <u>M2</u>	Nařízení Komise (EU) č. 1282/2011 ze dne 28. listopadu 2011	L 328	22	10.12.2011
► <u>M3</u>	Nařízení Komise (EU) č. 1183/2012 ze dne 30. listopadu 2012	L 338	11	12.12.2012
► <u>M4</u>	Nařízení Komise (EU) č. 202/2014 ze dne 3. března 2014	L 62	13	4.3.2014
► <u>M5</u>	Nařízení Komise (EU) č. 865/2014 ze dne 8. srpna 2014	L 238	1	9.8.2014
► <u>M6</u>	Nařízení Komise (EU) 2015/174 ze dne 5. února 2015	L 30	2	6.2.2015
► <u>M7</u>	Nařízení Komise (EU) 2016/1416 ze dne 24. srpna 2016	L 230	22	25.8.2016
► <u>M8</u>	Nařízení Komise (EU) 2017/752 ze dne 28. dubna 2017	L 113	18	29.4.2017
► <u>M9</u>	Nařízení Komise (EU) 2018/79 ze dne 18. ledna 2018	L 14	31	19.1.2018
► <u>M10</u>	Nařízení Komise (EU) 2018/213 ze dne 12. února 2018	L 41	6	14.2.2018
► <u>M11</u>	Nařízení Komise (EU) 2018/831 ze dne 5. června 2018	L 140	35	6.6.2018
► <u>M12</u>	Nařízení Komise (EU) 2019/37 ze dne 10. ledna 2019	L 9	88	11.1.2019
► <u>M13</u>	Nařízení Komise (EU) 2019/988 ze dne 17. června 2019	L 160	10	18.6.2019
► <u>M14</u>	Nařízení Komise (EU) 2019/1338 ze dne 8. srpna 2019	L 209	5	9.8.2019
► <u>M15</u>	Nařízení Komise (EU) 2020/1245 ze dne 2. září 2020	L 288	1	3.9.2020

Obal na ovoce

Jako vrchní vrstva pětivrstvé (EB) lepenky byl použit karton Metsä Board Pro WKL 175 g/m², který je bezpečný pro přímý kontakt s potravinami.

Vlhkostní podmínky na cestě z pole ke spotřebiteli se mohou výrazně lišit, obal proto musí chránit produkt v celém dodavatelském řetězci.

Právě zde obaly vyrobené z čerstvých vláken bodují, protože lépe odolávají vlhkosti než obaly z recyklovaných vláken. Rovněž se snadno recyklují. **Vlnitá lepenka z čerstvých vláken je tedy materiálem pro balení budoucnosti.**

◆ Recyklované plasty

Recyklace plastů

◆ Recyklované plasty

Nařízení Komise (ES) č. 282/2008 o recyklovaných plastech určených pro styk s potravinami, kterým se mění a doplňuje nařízení (ES) č. 2023/2008

Návrh nového
nařízení EK na
recyklované plasty

- na trh se mohou uvádět pouze recyklované plastové materiály a předměty, které pocházejí výlučně **z procesu recyklace povoleného a schváleného v souladu s tímto nařízením**
- povolený proces recyklace se **řídí systémem správné výrobní praxe**
- system správné výrobní praxe** musí být v souladu s nařízením (ES) č. 2023/2006

◆ Recyklované plasty

Nařízení Komise (ES) č. 282/2008

Rozsah nařízení

zpracování plastových odpadů

mechanické zpracování

mletí, praní, čištění
dekontaminace

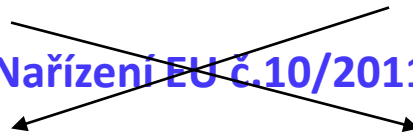
Nařízení ES č. 282/2008

chemické zpracování

rozložení chemicky na
monomery a oligomery

~~Nařízení EU č. 10/2011~~

Register Společenství

Komise zřídí a udržuje

register obsahující
povolené procesy

recyklace

register recyklačných
podniků ve Společenství
a
v třetích zemích

ohlašovací povinnost :

držitel povolení
informuje kompetentní
orgány o podniku, kde se
používá povolený způsob
recyklace
a členský stát informuje
EK
MS provádí úřední
kontroly formou auditů

register má být veřejně přístupný

◆ Recyklované plasty

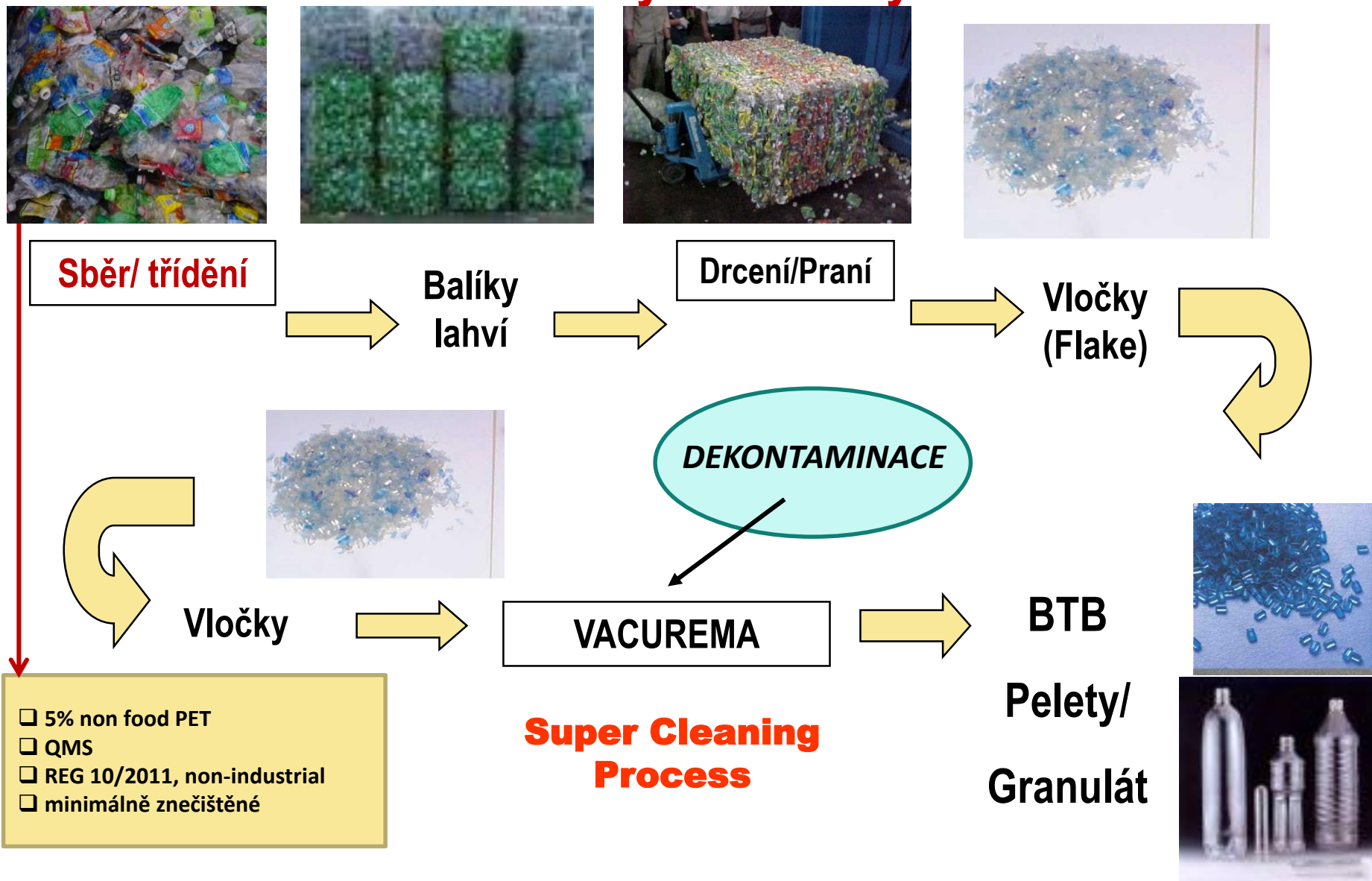
Evropský úřad pro
bezpečnost potravin

Recycling process number	Name of the recycling process	EFSA Question number; Application number	Business operator intended to be the authorisation holder
RECYC001	MOPET Recycling process	EFSA-Q-2009-00757; EFSA/CEF/FCM/1412	Morssinkhof Plastics Zeewolde BV (MPZ) Industrieweg 55 3899 AT, Zeewolde THE NETHERLANDS
RECYC002	Extremadura Torrepet recycling process to produce R-PET	EFSA-Q-2008-00699; EFSA/CEF/FCM/1383	Extremadura Torrepet, S.L. Ctra. N. 630, km. 636 06210 Torremejía Badajoz SPAIN
RECYC003	CHEP_PP crates Recycling process	EFSA-Q-2009-00682; EFSA/CEF/FCM/1414	CHEP UK Limited Business Park Addlestone Rd Addlestone Surrey KT15 2UP UNITED KINGDOM
RECYC004	PETUK Recycling process	EFSA-Q-2009-00706; EFSA/CEF/FCM/1432	PET Processors (UK) LLC Garroch Business Park Garroch Loaning Dumfries DG2 8PN Scotland UNITED KINGDOM
RECYC005	Recycling process for Poly(ethylene	EFSA-Q-2009-00707;	Verner S. Pedersen

◆ RECYKLACE PET lahví

Základní schéma systému recyklace BTB

Rozhodnutí EK na jednotlivé recyklační procesy

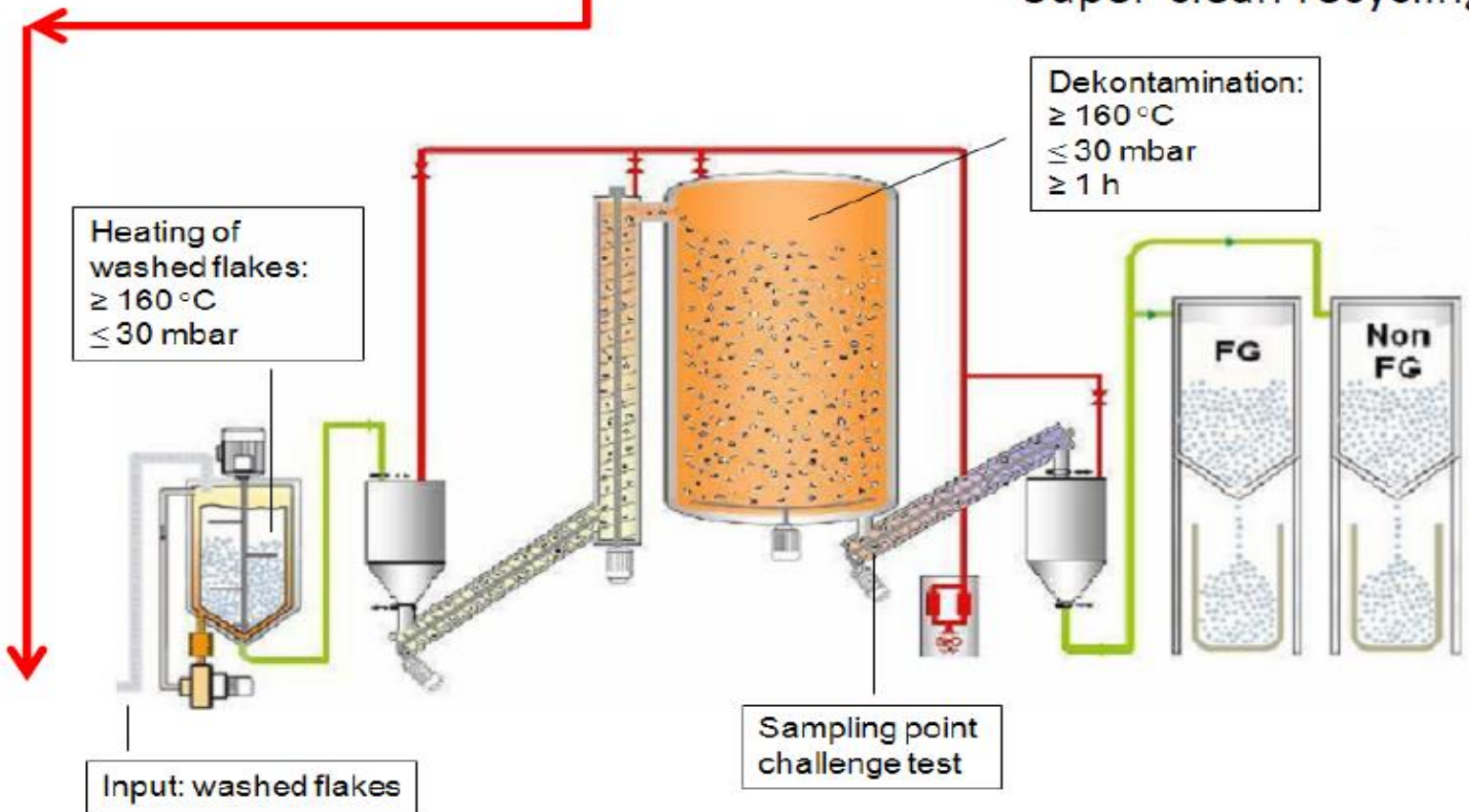
- Step 1: Grinding of re-collected post-consumer PET containers into flakes followed by an intensive wash process followed by drying (done by flake suppliers)
- Step 2: Heating to decontamination temperature (**≥ 160 °C**) of the washed flakes from step 1 and feeding into the reactor vessel. During the semi-continuously feeding, **the vacuum of the reactor stays under a vacuum of <30 mbar.**
- Step 3: Decontamination of flakes at high temperature under inert gas flow (**decontamination temperature: ≥ 160 °C, vacuum: 90% ≤ 10 mbar and 10% ≤ 30 mbar, residence time: ≥ 1 h**) in a continuous running reactor. During decontamination there is a gas flow (**>0.2 l per kg flakes**) through the flakes for about 70% of time.
- Step 4: Cooling down of the decontaminated PET flakes to ambient temperatures and feeding of the flakes into a (buffer) silo or big bags.

sorted
PET bottles

Washing and Grinding
typical conditions
>70 °C, >1% NaOH, >5 min

Conventional recycling
(done by flake suppliers)

Super-clean recycling

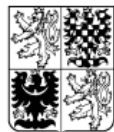

◆ RECYKLOVANÉ PLASTY

SBĚR a TŘÍDĚNÍ plastového odpadu – regulovaný zálohováním

Ročník 2020

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 73

Rozeslána dne 27. dubna 2020

Cena Kč 71,-

O B S A H:

205. Zákon, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
206. Zákon, kterým se mění zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů

Povinnost dozorových orgánů vypracovat, vést a aktualizovat seznam provozovatelů

**Nařízení EP a Rady (EU) č.625/2017 o úředních kontrolách v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv – čl.10, odst. 2
(Preambule 38 v úvodu nařízení)**

**Děkuji za pozornost
....a nyní dotazy?**

